

HRAVÁ

ČEŠTINA

Pracovní sešit
pro 9. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

V souladu s RVP

Staré pověsti české

Alois JIRÁSEK

Vydavatelství
Taktik

HRAVÁ ČEŠTINA 9

Pracovní sešit pro 9. ročník ZŠ a víceletá gymnázia

Autoři: Mgr. Milena Honsová, Mgr. Alice Kuhn-Gaberová, Mgr. Petra Pešková,
Mgr. Miriam Holková, Mgr. Alena Heřmánková, Mgr. Gabriela Hudecová,
Mgr. Nikola Michálková, Mgr. Kateřina Musilová

Garant: PhDr. Petr Vybíral, Ph.D.

Lektoři: Mgr. Irena Foltová, Mgr. Hana Malíková, Mgr. Veronika Mrázková

Jazyková korektura: Mgr. Jaroslava Mlynářová

Grafická úprava a sazba: Eva Bajerová, Petr Hrančík

Návrh obálky: Mgr. Martin Pavlík

Produktový manažer: Marie Kubaská, Mgr. Michal Švantner

Projektový manažer: Ing. Valerián Stec

ISBN: 978-80-7563-015-5

1. vydání, 2013

4. vydání, 2019

Vyrobil a vydal: Taktik International, s.r.o., Argentinská 38, 170 00 Praha 7

Všechna práva vyhrazena. Šíření či reprodukce obsahu nebo jeho částí jakýmkoliv způsobem jsou bez předchozího písemného souhlasu vydavatele zakázány.

HRAVÁ ČEŠTINA

9

JMÉNO

ŠKOLA

TŘÍDA

ŠKOLNÍ ROK

	OPAKOVÁNÍ	2
	OBECNÉ VÝKLADY O JAZYCE	4
	SLOVNÍ ZÁSoba A VÝZNAM SLOVA	7
	NAUKA O TVOŘENÍ SLOV	11
	TVAROSLOVÍ	13
	SKLADBA	24
	PRAVOPIS	43
	ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA	50
	KOMUNIKACE A SLOH	52

OPAKOVÁNÍ

1. V rádcích osmisměrky najdi několik slov. Podívej se na ně z hlediska tvoření slov a vyber slova, která vznikla skládáním.

1.
2.
3.
4.
5.
6.

D	E	F	S	I	L	N	I	C	E	R	O	K
L	V	O	D	O	P	Á	D	J	Á	K	R	K
A	S	D	L	J	Á	V	E	S	L	O	K	O
S	K	R	U	Ž	N	I	C	E	O	L	Č	Š
K	R	Ž	D	L	U	H	O	P	I	S	T	R
V	O	D	O	L	É	Č	B	A	L	B	Ř	Ř
K	K	W	F	T	E	P	L	O	M	Ě	R	Q
V	E	L	E	T	R	H	E	X	C	H	Ě	Ý
A	M	A	S	O	K	O	M	B	I	N	Á	T

2. Dokážeš následující jména cizího původu ve 2. pádě roztřídit na správné a nesprávné tvary? Ty nesprávné přeškrtni.

Sokratese, Dostojevského, Euripida, Messiho, Gorkije, Pavarottiho, Brzezinskiho, Michelangela, Goetha, Perseuse

3. U většiny sloves lze vytvořit tzv. vidové dvojice. Doplň je.

Dokonavá	Nedokonavá
vysušit	
	rušit
zazdít	
	mámit

Dokonavá	Nedokonavá
rozhodnout	
	pomáhat
	nakládat
vyniknout	

4. Pravidla o psaní i a y jsou tradičním obtížným učivem českého jazyka od nejnižších ročníků. V následujících textech českých písniček je řada chyb. Dokážeš je opravit?

Láďa vždycky zapálý si camelku jak dobrodruzi. (Tři sestry)

Oral jsem oral, ale málo, kolečko se my polámalo. (lidová)

Jestli se blížím k cíli, kolik zbývá víry. (Kryštof)

Když máš kamaráda a on tě podrazí, náladu máš myzernou. (Katapult)

Kobilka malá kovat se dala, kováři postála. (lidová)

Řekl láska má já stůňu, svoji píchu já jen hrál. (L. Štáidl)

Nikdo z vás nemá tušení, že v dálce stojí malí úl. (Z. Rytíř)

5. Z nabídky pod cvičením vyber takový podmět, aby byla věta věcně logická i pravopisně správná.

..... se choulila v rohu studené místnosti. Mohutní vypluli vstříc mohutným krám.
 mi tentokrát opravdu zachutnaly. se sháněly po čerstvé potravě. Na pultě
 leželi Obě od rána zlobily. si opravdu dobře rozuměli. Jeho
 sledovaly neuvěřitelný příběh. Na punčoše sestře utíkala dvě Papíroví
 se v silném větru thavě vznášeli na různé strany.

ledoborci

děti

slanečci

oka

kořata a štěňata

zavináče

draci

kůzle a telata

oči

fotbalisté a gymnastky

6. V následujících řádcích je šest krátkých souvětí o dvou hlavních větách. Spoj je s nabídnutými poměry.

Němečtí fotbalisté měli velkou převahu, branku ale vstřelili Španělé.	vylučovací
Buď odejdeš za dveře ty, nebo opustím místnost já.	odporovací
Sestřenice hrála počítačové hry, já jsem zatím napsal dopis domů.	důsledkový
Byl šťastný, vždyť zde prožil nejlepší večer své sportovní kariéry.	stupňovací
Její práce byla oceněná, chystá se proto na slavnostní vyhlášení.	příčinný
Nejen že vystoupal na vrchol jako první, pokořil dokonce letitý rekord.	slučovací

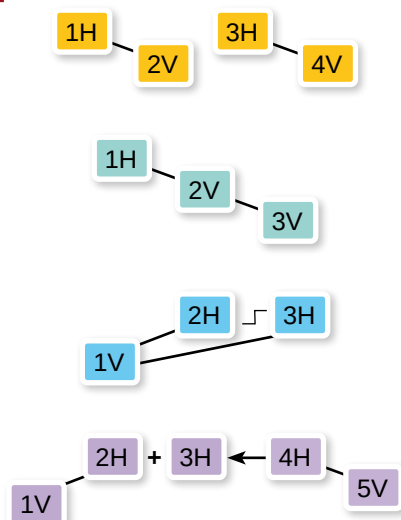
7. Dokážeš k větě hlavní doplnit text tak, aby vznikla uvedená věta vedlejší?

....., šel do souboje s plnou silou.	přípustková
....., určitě mu již nebude chladno.	podmínková
....., určitě sklídí uznání.	podmětná
Schytala dokonce pár facek,	příčinná
Uviděla v dálce jelena,	doplňková
Po dlouhých letech potkala spolužáky,	přívlastková

8. Tajenku získáš tak, že u následujících tvrzení rozhodneš, zda je pravdivé, či ne. Pokud ano, doplníš první písmeno tvrzení, pokud je nepravdivé, druhé písmeno.

1. Podstatné jméno je rozvíjeno přívlastkem.	1.
2. Příslovce jsou slova ohebná, ptáme se na ně kde, kam, kdy, jak atd.	2.
3. I když, ač, ačkoliv, třebaže, přestože obvykle uvozují vedlejší větu přípustkovou.	3.
4. Jde-li významově o směr dohromady, dolů, z povrchu pryč, píšeme předponu s-.	4.
5. Více hlavních vět v souvětí znamená, že jde o souvětí podřadné.	5.
6. Mezi větami hlavními v poměru odporovacím vždy píšeme čárku.	6.
7. Tato slova jsou napsána pravopisně špatně: objem, vjem, napětí.	7.
8. Čeština patří spolu s polštinou a slovenštinou mezi jazyky západoslovanské.	8.
9. Koulet, krájet, křísit a křičet jsou slovesa vidu nedokonavého.	9.
10. Bylina, kobyla, býk a babyčka jsou vyjmenovaná slova po B, proto se v nich píše tvrdé y.	10.

9. V tomto cvičení jsou 4 souvětí a 4 schémata. Přiřadíš je k sobě správně?

Zatímco stará Škopková ronila slzy dojetí, starý Škopek si pochrupoval na gauči, a Blažena dokonce vyhodila jistič.

Ačkoliv kocour dostal kapku proti klíšťatům, při ranním návratu jich byl zase plný a Iva mu je zase asi půl hodiny likvidovala, měla totiž strach, aby nedostal nějakou infekci.

Po rodičovských schůzkách Martinovi otec oznámil, že se bude každý večer nejméně dvě hodiny učit, aby ho vůbec mohl někam o prázdninách pustit.

Navečer Matyáš navštívil hrobníka, který se právě chystal na mariáš, ale svými návrhy ho přiměl k tomu, že ho vyslechl až do konce.

JAZYK A ŘEČ – JAZYKOVÁ KULTURA

1. Které pojmy mohou charakterizovat jazykovou kulturu? Podtrhni je.

jazyková správnost, vulgarita, vhodná slovní zásoba, přiměřenost k situaci, nedbalost, chyby ve větné stavbě, výstižnost, pestrost, přesvědčivost, nevhodné výrazy, slohová vytríbenost

2. Podle obrázků poznáš, kde by měla být jazyková kultura samozřejmostí.

Napadají tě další místa?

Zamysli se nad tím, jestli tomu tak opravdu vždy je, a poznamenej si příklady, kdy tomu tak nebylo.

.....

.....

.....

3. Protože jsi znalec češtiny, nebude pro tebe problém nalézt vhodnější formulace.

To je hustý!

Mohl by ke mně fofrem naklusat?

Furt se snažím a vono nic.

.....

.....

.....

4. O jazykovou kulturu pečují jazykovědci. Pokud vyluštíš tajenku, dozvíš se termín, který označuje odborníka pro český jazyk.

1. infinitiv slovesa jsem

2. 36 : 4 – 1

3. synonymum ke slovu lok

4. první žena

5. báseň Karla Hynka Máchy

6. písmeno X

7. potomek

8. zájmeno ukazovací

9. spojka odporovací

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9.

		L		Á				L
T								

5. I mistr tesař se někdy utne, a proto se každému může stát, že si správnost svého projevu potřebuje ověřit. Obrázky ti napoví, kde máš hledat.

Na kterou oblast jazykových projevů se zaměřují?

.....

.....

SLOVO A JEHO VÝZNAM, USTÁLENÁ SLOVNÍ SPOJENÍ

1. Pokud správně vyluštíš tajenku, dozvíš se, jaké dva významy mají slova v jazyce.

1. 2. 3. 4. 5. 6. 7. 8. 9. 10. 11. 12. 13. 14.

			S			O			O	S				
B		B	K			V			N					
											E			
						L								

- synonymum ke slovu boty
- příslovce od nový
- vesnice
- eufemismus – smrt
- číslovka řadová mužského rodu – 5
- 45 : 9 + 2
- elipsa
- pád vzor pán
- os., č. j., rozk. zp. mluvit
- knižní podoba zájmena ten
- množné číslo zájmena sám
- synonymum ke slovu táta
- zdrobnělina jména Ota
- antonymum ke slovu velký

Tajenka:

2. Jaký věcný význam mohou mít tato slova? Pokud je významů víc, můžeš je zapsat všechny a slovo vysvětlí ve větě či slovním spojení. **Příklad:** chodit = pohybovat se pěšky, umí v tom chodit = rozumí tomu

ryba
 ucho
 hlava
 koleje
 stát

3. Proč je důležité znát mluvnický význam slov? Přečti si pozorně zadání a sestav mluvnicky správně větu.

- otec – 1. pád, číslo jednotné, rod mužský životný
 jet – 3. osoba, číslo jednotné, způsob oznamovací, čas minulý
 s – předložka se 7. pádem
 syn – 7. pád, číslo jednotné
 tramvaj – 7. pád, číslo jednotné

Věta:

4. Vyškrtni z každého řádku to slovo, které mezi ostatní nepatří. Zbylá slova pojmenuj slovem nadřazeným.

tygr – levhart – jaguár – medvěd – kočka – rys – ocelot
 pondělí – duben – čtvrtek – neděle – sobota – úterý – pátek
 škvor – jepice – strašilka – brouk – blecha – špaček – cvrček
 náramek – sponka – náhrdelník – tetování – prsten – brož
 sandály – pantofle – baleríny – mokasíny – holiny – kozačky – ponožky
 benzín – auto – loď – vlak – tramvaj – kolo – letadlo – trolejbus
 křeslo – almara – skříň – noční stolek – postel – potah – židle – stůl

5. Nyní to zkusíme naopak – doplň do prázdných políček pojem, který prokazatelně chybí.

předložky, , částice, = slovní druhy neohebné
 , přísudek, , příslovečné určení, přívlastek, doplněk =
 pra..... , cizo..... , pře..... , naučné = slovníky
 metafora, meto..... , jedno..... , sous..... = výz.....

6. V některých případech je třeba upřesnit věcný význam použitím sousloví. Pojmenuj obrázky souslovím a tam, kde je to možné, zjednoduš sousloví do jediného slova.

.....

.....

.....

.....

PŘEDLOŽKY A SPOJKY

1. Najdi všechny předložky a spojky a rozděl je do sloupců.

z proto že aby proto ne boť blízko pronada že když kolem do proti v místě i ne bo ale až

Předložky vlastní	Předložky nevlastní	Spojky podřadící	Spojky souřadící

2. Nejprve vyhledej v textu předložky a vypiš je z textu i se slovem, ke kterému se vztahují. Urči správně pád, se kterým se jednotlivé předložky pojí. Vše vepiš do tabulky.

Přišla jsem na to, že nejlepším dárkem bude, když jí slíbím, že se budu učit a během měsíce si spravím známky kvůli přijímacím zkouškám nebo prostě proto, že budeme obě, ona a já, mít dobrý pocit z hezkých známek v žákovské knížce. Moc se mi do toho ale nechce.

Předložkové spojení	Pád	Druh předložky
1.		
2.		
3.		
4.		
5.		
6.		
7.		

3. Víš, jaký je rozdíl mezi předložkovým pádem a prostým pádem?

4. Nyní se soustřeď na spojky, nejprve si je v textu vyhledej a podtrhni. Poté si je přepiš do tabulky a urči, zda jsou souřadící či podřadící (spojky, které se opakují, stačí vypsát jen jednou).

Spojka	Druh spojky

5. Jaký je rozdíl mezi spojkou a spojovacím výrazem? Uveď příklad.

.....

.....

.....

.....

.....

.....

6. Doplň do vět vhodné předložky.

- A) Auto parkuje terasou.
 B) Palmy a ostatní stromy rostou domem.
 C) Hlavní vchod se nachází římsou s okrasnými muškáty.
 D) domu je postaven bílý plot.
 E) Pergola je vybudována přímo vstupními dveřmi.

SOUHRNNÝ TEST

1. Pomnožná podstatná jména jsou pouze v bodě:

- a) V hromadě uhlí to zarachotilo.
- b) Petr přinesl troje nůžky.
- c) Kup mi tři pomeranče a dvě minerálky.

2. Podstatné jméno abstraktní není pouze v bodě:

- a) Připrav si všechny pomůcky a učebnice na lavici.
- b) Závist je zlá vlastnost.
- c) K tvému plavání nemám připomínky.

3. stupeň přídavného jména je pouze v bodě:

- a) Pavel byl velmi nejistý.
- b) Sestřino vysvětlení mi připadalo nejednoznačné.
- c) Ty jsi můj nejmilejší kamarád.

4. Přídavné jméno měkké není pouze v bodě:

- a) Byli to samé drzé děti.
- b) Nejsi pro mne cizí.
- c) Na výstavě byli pouze domácí závodníci.

5. Správný tvar zájmena „já“ je pouze v bodě:

- a) Dal mně tři rady.
- b) O mě se ti to určitě nezdálo.
- c) Pro mně za mně si to klidně nečti.

6. Pouze osobní zájmena jsou v bodě:

- a) můj, nás, ho, vám, se
- b) jemu, mně, si, námi, vy
- c) mně, ona, se, jehož, vám

7. Pravopisná chyba není pouze v bodě:

- a) Díval se na mě oběma očima.
- b) Šel do kina se dvěma dívkami.
- c) Koupil si stůl se třema nohami.

8. Přechodník není uveden pouze v bodě:

- a) Spatřivši svou matku, rychle začala uklízet.
- b) Pozorujíc oblohu, přemýšlela o knize.
- c) Viděl Petru utíkající k lesu.

9. Sloveso v podmiňovacím způsobu je pouze v bodě:

- a) Prý bude zítra pršet.
- b) Kdybych se tak byl připravoval na test.
- c) Ať už jsou brzy Vánoce.

10. Sloveso v rodu trpném je pouze v bodě:

- a) Už jsem se koupal včera.
- b) Zítra se začne stavět dům.
- c) Už se těšíš na výlet?

11. Přísluvečná spřežka se nevyskytuje pouze v bodě:

- a) Nákup dělal dohromady 500,– Kč.
- b) Buďte zticha.
- c) Z ticha se ozvalo hlasité zavolání.

12. Příslovce je pouze v bodě:

- a) příjemný, milý, hodný, tichý, klidný
- b) závistivý, příjemný, hodný, tichý, klidný
- c) příjemně, milý, hodný, tichý, klidný

13. Předložka vlastní je pouze v bodě:

- a) mezi, kolem, během, za
- b) mezi, kolem, okolo, během
- c) mezi, kolem, během, bez

14. Spojka podřadicí není pouze v bodě:

- a) protože, ale, nebo, že, i
- b) ale, avšak, nebo, a, proto
- c) proto, ale, avšak, protože, a

15. Spojka není pouze v bodě:

- a) když, jak, protože, ale, nebo
- b) nebo, protože, ale, když
- c) vždyť, ačkoliv, protože, poněvadž

16. Pravopisná chyba je pouze v bodě:

- a) Dal jí kytici růží.
- b) Spatřil jí včera v kině.
- c) Mám ji také rád.

17. Sloveso modální je pouze v bodě:

- a) Pokusím se zjistit, jak to bylo.
- b) Běž se poradit za kamarádkou.
- c) Nechci ti příliš radit.

18. Předložka není uvedena pouze v bodě:

- a) Pes běhal kolem.
- b) Petr šel kolem hradu už včera.
- c) Kolem školy projelo nákladní auto.

19. Přídavné jméno přivlastňovací je pouze v bodě:

- a) Byli to Petrovi spolužáci.
- b) Dej Petrovi jeho test z fyziky.
- c) Řekni Petrovi, co si o něm myslíš.

20. Správný tvar 2. stupně příslovce není pouze v bodě:

- a) Znáám ji déleji.
- b) Vyjadřuj se slušněji.
- c) Můžeš běžet rychleji.

ZVLÁŠTNOSTI VE VĚTNÉM ČLENĚNÍ

1. Dokážeš-li následující věty pozměnit tak, abys něco zdůraznil pomocí zájmena nebo příslovce, podaří se ti vytvořit samostatný větný člen. Nezapomeň věty oddělit čárkou.

U počítače vydržel sedět i několik hodin.
 Aneta se španělštinu učí už druhým rokem.
 Nejraději si pochutnávám na křupavé italské pizze.
 Dvakrát týdně chodí Lucie na fitbox.
 Narozzeniny oslavil Petr s rodinou a kamarády.

2. Najdeš v těchto větách chybu?

Pepo brzy bude mistrovský zápas.

Do kolika umíš Maruško počítat?

To se týká také Vás pane starosto.

Pane školník nemáte náhradní klíček od šatny?

3. Komupak asi toto můžeš říct?

....., děkuji Vám za rychlou odpověď na mou žádost.
 , díky za tvůj dopis, fakt mě potěšil.
 , to vám byla ale legrace!
 , posad'te se prosím a počkejte chvíličku.
 , dojdí prosím tě na nákup.

4. Zmizík vymazal části rozhovoru, právě u kapitoly o elipse. Dopln věty, co zmizely.

A: „Dobrý den, tady je Marek Novák. Je prosím vás doma Patrik?“

B: „Ahoj Marku, už předávám.“

A: „Děkuju paní Musilová, na shledanou... Čau Páťo, tady Mára!“

B:

A: „Ale jo, jde to, víš jak. Hele zítra nám odpadá trénink karate, proto ti taky volám.“

B:

A: „No trenér je nějaký marodnej.“

B:

A: „Ale ne, snad bude za pár dní v pořádku, je to jen nějaká chřipka. Jo ale prý se bát nemusíme, nahradíme si to příští čtvrtek“

B:

A: „Říkal, že od čtyř hodin v tělocvičně.“

B:

A: „Tak super, uvidíme se tam příští týden. Měj se a pozdravuj bráchu!“

B:

5. Do každé věty doplň podle uvážení a zdůvodnění čárky. Pokud poznáš vsuvku, vyluštíš podle písmenek příjmení autora citátu: „Úsměv stojí méně než elektřina a dává více světla.“

Borovice to je můj oblíbený strom.
 Vypněte si prosím své mobilní telefony.
 Naše třída jak asi víš jede letos do Krkonoš.
 Je malý jako trpaslík.
 Vrátil se jestli se nepletu z Austrálie.
 Známký to bylo odjakživa moje.
 Čeština a to bych chtěl zdůraznit není těžký předmět.
 Byl jsem to musím se přiznat já.
 Sněženky rozkvetly dříve než bledule.
 S úkoly si doufejme hravě poradíte.

T
C
R
A
O
L
N
I
K
N

Tajenka: J. A.

TVOŘENÍ VĚT

1. Ke každému jednovalenčnímu slovesu z nabídky vytvoř vhodnou větu.

mlčet, darovat, otevřít, odpočívát, nastat, vrátit, chumelit

- a)
- b)
- c)

2. U každé věty urči základovou větnou strukturu – podtrhni větné členy, které jsou nutné.

Bedřich Smetana, rodák z Litomyšle, složil operu Braniboři v Čechách. V předpovědi počasí hlásili velké ochlazení. Babička podřimovala u televizního seriálu. Na obloze se objevily červánky. Lenka si koupila novou tužku. Ve škole jsme dělali při chemii pokusy. Právě se nám rozbila sekačka na travu. Z tábora posílám každoročně pohledy. O víkendu jsme si opékali buřty.

3. a) Rozhodni, kolik valencí má sloveso v každé větě. Z písmen u správných odpovědí ti vyjde tajenka.

valence	0	1	2	3
Autobus přijel do cílové stanice.	Z	T	S	V
Tobiáš vybral v bankomatu peníze.	R	A	Y	U
Zatáhlo se.	N	T	V	P
Gabriela vrátila knihu kamarádce.	A	E	O	T
Tatínek vaří.	Y	A	U	S
Stela napsala dopis.	G	T	X	F

Tajenka:

b) Co znamená slovo z tajenky? Vyhledej k němu české synonymum a vysvětli ho.

.....

4. Přečti si pozorně dvojice vět. Rozhodni, která z každé dvojice vět má přenesený význam.

- a) Filip dosáhl do skříně. – Filip dosáhl nevidaného úspěchu.
- b) Postavil se výzvě. – Postavil se vedle mě.
- c) Vyžaduje pozornost. – Úkol vyžaduje pečlivost.
- d) Těšil se dobrému zdraví. – Těšil se na mě.
- e) Maminka postavila na stůl vázu. – Postavil mě před hotovou věc.
- f) Prohlédl si mě pečlivě. – Prohlédl mou léčku.
- g) Dovedla si poradit. – Dovedla mě domů.

5. Najdi chyby ve větné stavbě. Přepiš věty gramaticky správně.

- a) Vážila si a starala se o svou starou babičku.
- b) Cestující nastupovali a vystupovali do vlaku.
- c) Vzpomínala a přemýšlela o něm.

PRAVOPIS VELKÝCH PÍSMEN – VLASTNÍ JMÉNA

1. Do textu oprav pět pravopisných chyb a na řádky oprav pět chyb faktických.

Významná osobnost českých dějin

Karel IV. byl synem Elišky Kunhuty a Jana Lucemburského. Vládl v 10. století. Brzi po úmrtí jeho otce se stal českým králem a pruským císařem. Celá jeho politika směřovala k vibudování pevného českého státu. Karel IV. získal Papežův souhlas k založení univerzity. Pražská univerzita vznikla v roce 1152. Praha za jeho vlády vskvétala. Oblíbeným sídlem Karla IV. byl hrad karlštejn.

.....

.....

.....

2. K uvedeným obrázkům uved' názvy knih a jména ilustrátorů. Pokud si nevíš rady, pomůže ti spolužák nebo paní učitelka.

.....

.....

.....

.....

3. Najdeš pravopisné chyby? Ze slabik u vět, ve kterých jsi našel chybu, poskládej tajenku – slabiky jsou zpřeházené.

Jedli jsme v restauraci U Tří bříz.	MÁ	Univerzita karlova patří mezi nejstarší.	HO
Na dovolené jsem potkala italy a španěly.	SÁ	Univerzita Palackého v Olomouci má několik fakult.	PR
Petr pochází z Nového Města na Moravě.	BE	Jezdíváme lyžovat do orlických hor.	RA
Šel ulicí Na výsluní.	LY		

Tajenka:

4. Oprav chyby v tomto cvičení.

Znáš Spojené státy Americké? Na úpatí Krušných hor leží Lázně Teplice. Hans Christian Andersen se narodil v Dánském městě Odense. Právě probíráme učivo o vysokých Tatrách. Vystoupíme na Nábřeží Bratří Čapků. Noe přistál po potopě světa se svou archou na turecké hoře atarat. Můj bratr měl promoci v kapli betlémské. Přivítal nás úředník úřadu práce v Liberci. Chci studovat pedagogickou fakultu Jihočeské univerzity. Studenti četli ústavu České republiky. Už malé děti se učí, že země obíhá kolem slunce. Děti ležely na mokré zemi.

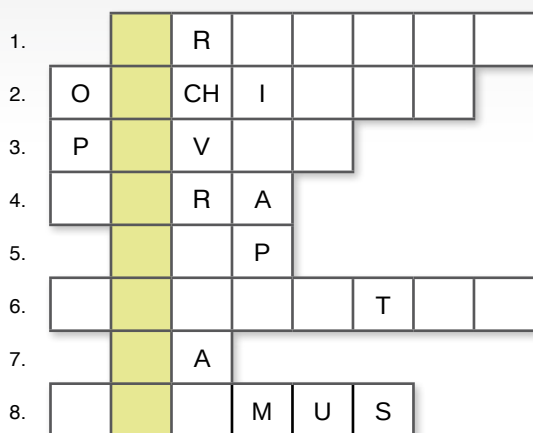
.....

.....

.....

.....

5. Vyřešíš tajenku?

1. Ohraničení státu
2. Název květiny
3. Ženské jméno
4. Název řeky
5. Brodivý pták
6. Svátek zamilovaných
7. Předložka
8. Pravidelné střídání přízvučné a nepřízvučné slabiky

Tajenka:

6. Vaše třída byla na výletě v Praze, nyní máš napsat do školního časopisu několik vět o Praze. Rozhodni, kde napsat velká písmena a kde malá.

V (p) ...raze

Naše (z) ...ákladní škola navštívila hlavní město (č) ...eské republiky – (p) ...rahu. Prohlídka (m) ...ěsta začala v (c) ...entru.

Po (u) ...lici (n) ...a (p) ...říkopě jsme směřovali k (s) ...ecsnímu (o) ...becnímu (d) ...omu. Od (p) ...aláce (u) ... (h) ...ybernů jsme prošli (p) ...rašnou (b) ...ranou a (c) ...eletnou (u) ...licí na (s) ...taroměstské náměstí. Spolu s dalšími turisty jsme netrpělivě čekali na odbíjení (o) ...rloje na (s) ...taroměstské radnici.

Hlavním cílem

naší výpravy byl však (p) ...ražský (h) ...rad. Prošli jsme kolem (k) ...lementina na (k) ...arlův (m) ...ost, tam se nám otevřel nádherný pohled na (ř) ...eku (v) ...ltavu a (p) ...anorama (h) ...radčan. Malebnými uličkami (m) ...alé (s) ...trany jsme vystoupali na (h) ...radčanské náměstí. Tam jsme si prohlédli všechny (p) ...ražské pamětihodnosti (h) ...radu.

7. Zvládneš doplnit do uvedených vět vhodná vlastní jména podle své fantazie či skutečnosti?

Chceme si koupit nové

K nejchutnějším druhům jablek patří odrůda

Viděli jsme film o zkáze lodi

Školní oslava, která se konala u příležitosti, se vydařila.

Významné osobnosti vyznamenává prezident republiky

PROSLOV

1. Najdi v pomíchaných písmenkách slova charakterizující mluvenou řeč – slova hledej podle stejné barvy. Jaká vyšla tajemka?

P	I	K	K	A	N	S	Ř	P	P
R	O	E	P	R	N	O	M	O	O
O	S	N	P	T	V	R	T	E	N
O	T	I	S	L	T	O	E	J	O
R	Z	K	A	Č	B	N	Á	U	N
N	E	N	A	CH	L	K	U	Á	I
L	V	A	C	O	L	V	C	Í	A
E	C	K	T	N	E	Č	Í	E	Í

Uspořádání textu	
Správné tvoření hlásek, výslovnost	
Melodie řeči	
Příjemce mluveného textu	
Mimoslovní sdělení	
Spojení s příjemcem textu	
Slavnostnější, oficiální řeč	
Rétor	
Samovolná řeč	

2. Do následujícího proslovu se vloudila slova, která v něm rozhodně nemají co dělat. Najdi je a podtrhni barevnou pastelkou.

Milí spolužáci!

Zahradní party, jak bych tak řekl, jsme plánovali už nějaký ten čas. Teprve nedávno se nám jakoby podařilo nalézt vhodné místo s prostornou zahradou, kde se všichni jistě vyřádí. Je právě léto, takže prázdniny jsou v plném proudu a my se těšíme na den plný zábavy, na pohoštění a překvapení navečer, prostě bude švanda. No, tato party by měla být jako poděkováním vám všem, kteří jste celý rok chodili do školy, pomáhali slabším kamarádům, organizovali výlety, zdobili nástěnky a zapisovali každý domácí úkol na magnetickou tabuli. Také jsme vlastně v únoru mezi sebou přivítali nového žáka Tonda, který se s námi báječně šzil. Kdo by to byl řekl, že to tak uteče?

Abyste nepadli žízni a hladem, je zde spousta takového jídla, jednohubek i zákusků, pití budou rozlévat naši číšníci, čili Kamil a Honza. Děvčata se postarala o hudbu a zábavu. Navečer je připravena tombola, takže lístky si můžete koupit u... ehm Zuzky. No a nyní už k avizovanému překvapení – po celý den budete mít za úkol hledat poztrácená písmenka v takových jaksi malých barevných sáčkích. Kdo jich nasbírá do 18. hodiny nejvíce a složí naše třídní heslo, stává se výhercem dárkového koše plného dobrot.

a) Vyjádřil by ses lépe než původní autor proslovu? Proč není vhodné používat takové výrazy, které jsi barevně vyznačil?

.....

b) Jak říkáme slovům, která jsou v textu navíc a nemají samy o sobě vypovídající hodnotu?

.....

c) Vzpomeň si, jaká slova často užíváš ty sám?

.....

d) Jak se lze takových zlovyků zbavit?

.....

3. Odpověz na otázky ANO a NE.

Proslov je víc oficiální než projev.

ANO NE

☐ ☐

U proslovu je přímý kontakt s posluchači.

☐ ☐

Používá řečnické otázky.

☐ ☐

Nevyužívá neverbálních prostředků, jako jsou gesta.

☐ ☐

Když budu mumlat a mluvit nespisovně, tak to vadí.

☐ ☐

DISKUSE

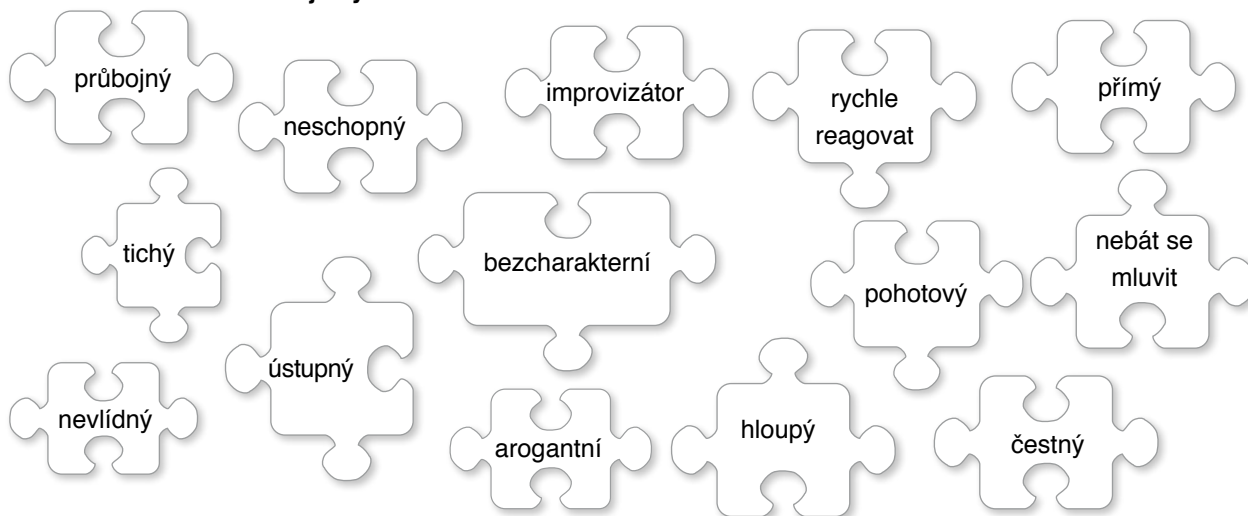
1. Kde se stala chyba? Podtrhni nesprávné formulace, oprav je a řešení si zkontroluj se spolužáky.
K čemu jste dospěli?

Diskuse se řadí k dialogu, kde každý mluví podle nálady. Jedná se o rokování na nějaké téma a ten, kdo má silnější hlas, získává převahu. Není třeba, aby diskusi někdo řídil, diskutující si poradí sami. Platí, že diskutující může mluvit tak dlouho, dokud nevyčerpá všechny své argumenty. Pokud se vzdálíme od zadaného tématu, nevádí. Jde o to, abychom mluvili co nejvíce. Pokud používáme argumenty, snažíme se jich proti oponentovi použít co nejvíce.

1.
2.
3.
4.
5.
6.
7.

2. Máš mezi sebou někoho, kdo je rozený moderátor diskuse? Jaké by měly být vlastnosti či schopnosti takového člověka? Zkus je vybarvit.

3. Ve třídě jste dostali nabídku od sponzora: dostanete zdarma buď 10 nových knížek pro každého žáka, nebo netbook pro každého žáka. Jak se jako třída rozhodnete? Sepište své vlastní argumenty a protiargumenty. Svá tvrzení porovnejte s ostatními.

Knihy	Netbook

Konečné rozhodnutí třídy:

HRAVÁ ČEŠTINA 9 obsahuje:

- I. OPAKOVÁNÍ
- II. OBECNÉ VÝKLADY O JAZYCE
- III. SLOVNÍ ZÁSoba A VÝZNAM SLOVA
- IV. NAUKA O TVOŘENÍ SLOV
- V. TVAROSLOVÍ
- VI. SKLADBA
- VII. PRAVOPIS
- VIII. ZVUKOVÁ STRÁNKA JAZYKA
- IX. KOMUNIKACE A SLOH

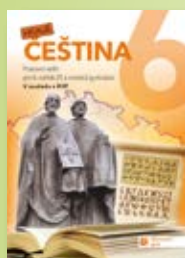
Pracovní sešit je vhodný k učebnicím českého jazyka pro 9. ročník základních škol a víceletá gymnázia.

Ucelená řada učebnic a pracovních sešitů Hravá čeština a Hravá literatura pro 2. stupeň ZŠ a víceletá gymnázia:

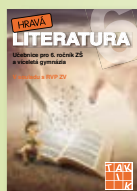
6. ročník

učebnice

pracovní sešit

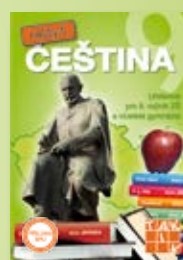

učebnice

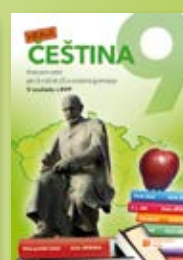

pracovní sešit

9. ročník

učebnice

pracovní sešit

7. ročník

učebnice

pracovní sešit

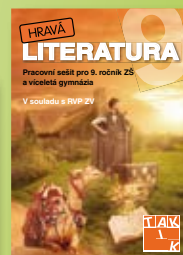
učebnice

pracovní sešit

učebnice

pracovní sešit

8. ročník

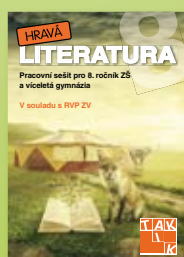
učebnice

pracovní sešit

učebnice

pracovní sešit

ISBN: 978-80-7563-015-5

www.etaktik.cz